

**Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня
доктора філософії**

Здобувачка ступеня доктора філософії **Цзян Шаньюй**, 1994 року народження, громадянка Китайської Народної Республіки, освіта вища – у 2019 році закінчила магістратуру Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського. Виконала акредитовану освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії «Музичне мистецтво» у Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського Міністерства культури України № 122 від 29 червня 2026 року у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

НІКОЛАЄВСЬКА Юлія Вікторівна, докторка мистецтвознавства, професорка, проректор з науково-педагогічної, творчої роботи та інноваційного розвитку Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського;

Рецензенти:

БЄЛІК-ЗОЛОТАРЬОВА Наталія Андріївна, заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри хорового та оперно-симфонічного диригування Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського,

МАЛИЙ Дмитро Миколайович, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри композиції та інструментування Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського;

Опоненти:

БЕНЧ Ольга Григорівна, докторка мистецтвознавства, професорка кафедри музично-сценічного мистецтва Київського столичного університету мистецтв імені Б. Грінченка, народна артистка України;

ГІГОЛАЄВА-ЮРЧЕНКО Вікторія Олександрівна, кандидатка мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри хорового диригування та академічного співу Харківської державної академії культури

на засіданні 19 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво **Цзян Шаньюй** на підставі публічного захисту дисертації на тему «**Онтосемантична концепція хорової музики Китаю**» за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Дисертацію виконано в Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського Міністерства культури України.

Науковий керівник: **ШАПОВАЛОВА Людмила Володимирівна** – доктор мистецтвознавства, професор, в.о.завідувачки кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, академік АН вищої школи України.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, робота містить науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень.

Наукова праця, присвячена обґрунтуванню онтосемантичної концепції хорової музики Китаю, є завершеною, самостійною та оригінальною за змістом. Актуальність теми зумовлена відсутністю системних досліджень на тему «природа та людина» в єдності філософії, семіотики та виконавства, що дозволило збагатити методологію аналізу хорової музики з урахуванням розмаїття індивідуально-стильового втілення образів природи в творчості китайських митців ХХ ст.

Дисертація Цзян Шаньюй висвітлює значущі для сучасного хорознавства проблеми теорії та практики, містить наукову новизну та практичну цінність отриманих результатів, низку нових положень про природу взаємодії звуку, композиторського мислення, мовностильового синтезу, філософії та символізму в царині музичного пантеїзму та звукопису, що є актуальними і для європейського мистецтва. Вимоги щодо оформлення дисертації виконано.

Здобувачка має 3 статті за матеріалами дисертації: дві наукові одноосібні публікації за темою дисертації у спеціалізованих фахових виданнях категорії Б, затверджених МОН України; одну статтю – у науковому зарубіжному виданні, внесеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus (у співавторстві):

1. Цзян Шаньюй (2026). Лінь Хуа. «Опале листя, зав'ялі мрії»: пейзаж очима серця (онтологічні параметри звукопису в хоровій музиці). *Аспекти історичного музикознавства*: зб. наук. ст. XLII (42) / ред.-упоряд. Л. В. Русакова, Я. О. Сердюк. Харків: ХНУМ, 227-240. <https://doi.org/10.34064/khnum2-42.12>

2. Цзян Шаньюй (2026). Образи природи як предмет композиторської рефлексії (на матеріалі хорової музики Китаю). *Проблеми взаємодії мистецтв, педагогіки та теорії і практики освіти*, 78, 212–225. <https://doi.org/10.34064/khnum1-78.11>

3. Romaniuk, Iryna & Yastrub, Olena & Liu Dan & Shanyu, Jiang & Shchelkanova, Svitlana. (2025). Choral Singing as An “Emblem” of National Culture: Global or Local? (A Performative Response to The Question). *International Journal of Basic and Applied Sciences*. 14 (3). 26-33.

<https://doi.org/10.14419/sw5g9y57>

У дискусії взяли участь, поставили питання та висловили зауваження:

НІКОЛАЄВСЬКА Юлія Вікторівна, докторка мистецтвознавства, професорка, проректорка з науково-педагогічної, творчої роботи та інноваційного розвитку ХНУМ імені І.П. Котляревського із питаннями, зокрема:

Одним з ключових слів Вашої дисертації є символ. Наскільки цей концепт був важливим для розробки онтосемантичної концепції хорової музики Китаю? На яку теорію Ви спиралися?

На питання здобувачка надала повну відповідь. Вона зазначила роль праць Г. Орлова та Ю. Ніколаєвської. Музика як семіотичний об'єкт в процесі творення і сприймання спирається на механізм поєднання предметного світу, що означається, і звукового образу як ідеального світу музики. Здобувачка підкреслила, що китайська наука про хорову музику переживає семіотичний період свого розвитку, тоді на зміну йому прийде онтологічний.

БЄЛІК-ЗОЛОТАРЬОВА Наталія Андріївна, заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри хорового та симфонічного диригування Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, із запитанням:

Яким чином запропонована онтосемантична концепція може впливати на практичні рішення диригента під час роботи над хоровим твором? За якими конкретними ознаками виконавець може розпізнати прояви саме китайського пантеїзму, а не загальною програмної звукозображальності?

На питання здобувачка надала повні відповіді, які задовільними рецензента. Зокрема, було зазначено, що онто-семантична концепція пропонує диригенту когнітивний інструментарій, який надає глибину авторського задуму і впливає на практичні рішення хормейстера в ключових моментах: 1) формування виконавської концепції: замість «як правильно заспівати ноти?» – «як відтворити музичну красу буття природи?», що впливає на вибір темпу, динаміки, емоційної аури; 2) свідому роботу з онтологічними параметрами: слово-логос – особливий тип інтонування, де головною є декламація, що вимагає фразування за принципом поетичного рядка, а не музичного такту; 3) темброву диференціацію через поліфонізацію фактури: кожна партія є самостійним голосом-індексом природи. Час розкривається як драматургія споглядання, медитативне розгортання. Отже, диригент вчиться розпізнавати та відтворювати специфічні мовно-стильові звуко-комплекси.

Друге питання здобувачка прокоментувала через паралель із європейською музикою, яка тяжіє до психологізму. тоді як китайський пантеїзм – до єднання з буттям природи (без зовнішніх емоцій, через медитацію), і не за фактом звуконаслідування, а через розуміння філософського змісту. Мета китайського

пантеїзму — не драма, а стан внутрішньої зосередженості. не боротьба, а гармонія людини та природи. Специфіка китайського пантеїзму — у відмові від ілюстративності на користь філософії Дао, зануренню у буття через мовні символи.

МАЛИЙ Дмитро Миколайович, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри композиції та диригування Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, із запитаннями: «Які методи і критерії дозволяють розмежувати поняття «звуконаслідування», «звукотображальність», «символізм», «художнє моделювання»? У чому полягає принципова відмінність між ними?

На усі питання здобувачка надала повну відповідь, вказавши на роль таких засадничих методів, як історичний, інтонаційний, структурний, хорознавчий. Онтосемантичний є новим для китайського музикознавства, однаково важливим і для традиції, і для досвіду митців ХХ ст., тому що онтологія вчить розуміти зв'язки природи Дао і людини-музиканта-творця. На друге питання прозвучала теза про виховання диригента універсального типу, бо онтосемантична концепція вимагає здатності мислити ширше, ніж існуючі шкільні програми академічних закладів. Здобувачка відстоює пріоритет когнітивного мислення, вступаючи в дискусію із прибічниками програмності, які вважають вищезазначені поняття одно-порядковими. Критерієм розмежування є предмет, що моделюється (звуки природи — аудіальні канали інформації); візуальні вказують на ландшафт, або погодні умови. Інтегральним поняттям семіотики музики є художнє моделювання як принцип створення звуко-інтонаційного світу музики; отже, когнітивні процеси в науці вже запущені! Така позиція цілком задовольнила рецензента.

БЕНЧ Ольга Григорівна, докторка мистецтвознавства, професорка, професорка кафедри музично-сценічного мистецтва Київського столичного університету мистецтв імені Б. Грінченка, народна артистка України:

На питання «Чи зберігає тема «людина та природа» свій домінантний статус сьогодні, чи зазнає трансформації під потужним тиском глобалізації та урбаністичних трендів?» була позитивна відповідь про засадничу і наскрізну роль цієї теми для хорового мистецтва всіх часів, народів та їх національних культур. Вірно переформульоване питання «які саме роки вважати початком глобалізації?» складає перспективу вивчення хорової музики Китаю, для якого вони інші, ніж для України та всього світу.

ГІГОЛАСВА-ЮРЧЕНКО Вікторія Олександрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри хорового диригування та академічного співу Харківської державної академії культури запитала: «Які принципи виконавської інтерпретації, сформульовані у процесі дослідження, є

універсальними для виконання сучасної китайської хорової музики?»

Здобувачка надала діалектичну відповідь, зазначивши, що в мистецтві завжди існує і онтологія, і семіотика. Онтосемантичний підхід до аналізу хорової музики є загальним: він діє в симфонічній, камерній та вокальній музиці. З іншого боку, діє специфіка національної музичної мови, тому німецька Lied не схожа на український солоспів. Висновок про засадниче методологічне значення онтосемантичного аналізу для будь-якого жанру і виконавської сфери задовольнив опонента.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Цзян Шаньюй** ступінь доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Юлія НІКОЛАЄВСЬКА